

טורי טלוי יוסף

3669

בן מזל ויצחק

נולד ב- 1.1.1919

התגייס לצה"ל ב- 1948

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- 6.5.1948

בקרוב על בית-קשת.

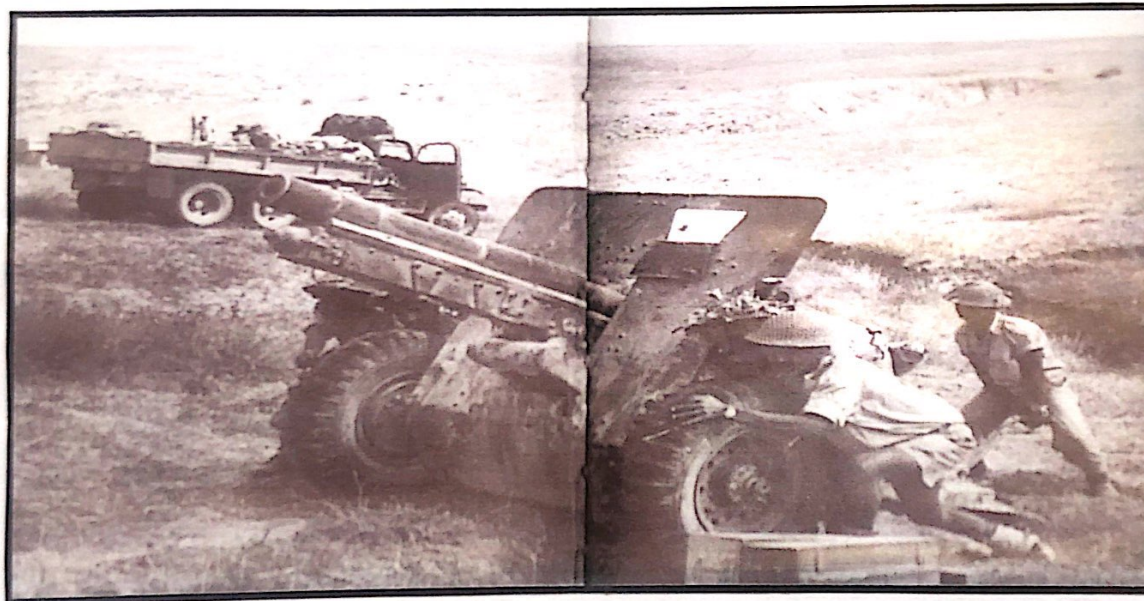
טלבי, יוסף (יוסף)

בן בוקה ויצחק, נולד ביזם כ"ט בטבת תרע"ט (1.1.1919) בעיר רוסצ'וק, בולגריה. אביו יצא בשלום ממלחמת-העולם הראשונה ועבר לגור בכפר, והבן גדל בחיק הטבע. משם עברו ההורים לעיר מחוז ופתחו חנות. החנות עלתה באש והם עברו לסופיה. המשפחה ירדה מנכסיה והנער ראה עוני. לאחר שסיים את בית-הספר היסודי נתקבל כחניך במשרד טכני לעבודות חשמל. בערבים למד בבית-ספר של "אורט" במחלקת החשמל. הוא למד ארבע שנים וקיבל תעודת "טכנאי-חשמל". בצעירותו היה חבר בית"ר, אחר-כך עבר לאגודה שנקראה "מועדון יהודי יסודי" והיתה קשורה קשר הדוק עם התנועה האנטי-פשיסטית הקומוניסטית. באותו זמן הכיר את רעייתו בחיים, שהיתה חדורה הכרה ציונית. הוא גויס לצבא הבולגרי, שירת שנתיים בגדוד תותחנים וניסיונותיו שם והד השואה שירדה על יהדות אירופה עשו אותו לנאמן-ציון. ב-25.12.1945 עלה ארצה כחבר תנועת "החלוץ הצעיר" יחד עם רעייתו וקבוצה של חמישים איש. עם הגיעו לארץ הצטרף לקיבוץ נען. שם עברה עליו "השבת השחורה", הוא נאסר על-ידי הבריטים והועבר ללטרון. לאחר שלא הצליח להתערות בקיבוץ עבר למושב כפר חיטים. שם עשה כמחצית השנה ועבר אחר-כך לתל-אביב. היה בעל נפש ומחונן בתבונה-כפים.

עם פרוץ מלחמת-העצמאות הצטרף לצה"ל. שירת באחד הגדודים של חטיבת "גולני", והתאמן בסביבות קיבוץ אלונים. משם עבר לגליל. הצטיין בקרבות. נלחם עד הרגע האחרון אף-על-פי שנפצע פעמים מספר. בראשית מאי פשט כוח "גולני" על הכפר ערב א-זבח, ליד בית קשת, השתלט עליו ופוצץ חלק מבתי. התארגנות הכוח לנסיגה השתהתה ותוך כדי כך פתחו הערבים בהתקפת-נגד. בנסיגה הקשה נפל, ביזם כ"ז בניסן תש"ח (6.5.1948). הובא למנוחת-עולמים בבית קשת. הניח אחריו אישה, הרמינה.

"יהי זכרו ברוך"

בבולגריה שירת בחיל התותחנים

מבולגריה דרך הייסורים- הגעתו לארץ

הגעתו לקיבוץ נען

נען הוא קיבוץ מזרם הקיבוץ המאוחד (כיום "התנועה הקיבוצית") הממוקם בקרבת העיר רחובות במועצה אזורית גזר. נוסד בשנת 1930 על ידי חניכי הנוער העובד והלומד. זהו הקיבוץ הראשון שנוסד על ידי חניכי תנועת נוער זו. שמו ניתן לו בשל קרבתו לכפר הערבי "נענה", למרות שהיו מי שרצו לקרוא לקיבוץ בשם "נעמה" בשל קרבתו לחורבות העיר הקדומה "נעמה".

לקיבוץ מפעל "נען דן מוצרי השקיה" המייצר טפטפות וממטירים המשווקים לכל רחבי הארץ והעולם. בשנת 2007 קנתה חברת "גייין" ההודית 50% מן הבעלות של המפעל. כמו כן לקיבוץ רפת משותפת עם קיבוץ שובל המספקת חלב ל"טרה", ענף גידולי שדה הנפרש על פני כמה אלפי דונמים, מטעים ופרדס ומספר ענפים נוספים. בתחילת 2005 הוחלט ברוב קולות בדבר שינוי מקיף שכולל הפרטה ומעבר לשכר דיפרנציאלי עם רשת ביטחון. סמוך לקיבוץ- תחנת הרכבת נען, שהייתה בעבר תחנת משא של הרכבת המנדטורית. התחנה איננה פעילה יותר, אך רכבות עוברות דרכה כיום.

למד בביה"ס "אורט"

השתתף בקרב על "השבת השחורה"-תש"ח

השבת השחורה- כינוי שניתן ליום שבת, 29 ביוני 1946, שבו ערך השלטון הבריטי בארץ ישראל סדרה של פעולות כנגד היישוב היהודי, שבמסגרתן הוטל עוצר על ערים (תל אביב, ירושלים, חיפה, רמת גן, נתניה ועוד) קיבוצים ומושבים, נערכו חיפושים מבית לבית, ורבים ממנהיגי היישוב נעצרו. המבצע, שכונה ע"י הבריטים "אגאתה" היה גרסה מצומצמת של "מבצע ברודסייד", אותו תכננו הבריטים זמן מה לפני כן במטרה לשבור את כוחו של הפלמ"ח, להשאיר את ההגנה ללא הנהגה, ולמצוא מסמכים שיוכיחו את פעולותיה הלא חוקיות של הסוכנות.

בישראל, ארגון "אורט ישראל" הוא רשת חינוך אשר מפעילה עשרות בתי-ספר תיכוניים, וכן 8 מכללות ברחבי ישראל. עד לפני כמה שנים, הפעילה רשת אורט בעיקר בתי ספר מקצועיים בתחומים שונים. בשנים האחרונות ניכרת התרחבות של הרשת, אשר שמה לה כיעד מרכזי טיפוח בתי ספר המגדירים עצמם כמעניקי חינוך מדעי-טכנולוגי ברמה גבוהה.

כמה מן המנהיגים העצורים במחנה המעצר בלטרון, לאחר השבת השחורה

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד-האדמה ויושב-הכפר: עקשנות, צמידות למשימה, שורשיות ושקט..."

באימונים חטיבתיים

לוחם בתש"ח

מסדרים

הקרב על בית קשת בו נפל יוסף

בתוך הכיתה

באחד הימים עבר הלחש שעלינו להיות מוכנים. — הלילה יוצאים! — לאן? — הרגשת עצבנות קלה בקרב המחלקה. סידורים שונים, נקוי הנשק, הכנת החגור. ובהתקבל פקודת-המבצע, גודע לנו, כי המטרה היא ערב-איזבה. נקבעה שעת-היציאה. עם שחר עלינו לעלות על קן-מרצחים זה. ניתנו הוראות אחרונות. מן הצד — התקהלות של אנשי המשק, ובלב חברים וידידים — חרדה. הגה יוצאים, — ומי יודע עם מי מאלה ניפגש מחר? והיוצאים אף הם הוגים בילדים, בחברה, בבית ובידידים. ניתנה פקודה. כולם נדמו. אוריה של כובד-ראש. לא ששנו אלי קרב, אך הלב מלא אומץ והכרה וידעית המטרה. לקול ברכת חברים יצאנו לדרך. אחרי יבנאל ירדנו מן המכוניות ונשארו כוח קטן, לבדנו בלילה האפל, הצופן בחובו סודות וסכנות.

אחרי ריכוז הכוח המלא, המיועד לפעולה זו, המשכנו בשדות, בין קמה גבוהה, בסביבה בה שוטטו ראשוני "השומר". ההרהורים נושאים אותך, הרגשת רחוק, כאילו בקצה חוט ארוך, את הנשזר מראשוני העליה ועד עתה, דרך עקובה דם וזיעה. אך הגה נתקלה רגלך, והתקלה מחזירתך למסלול. אתה מתעורר, וממולך התבור מזדקר באפלת הלילה כצל ענק. מבטנו תר אחרי אחת הגבעות לרגלי התבור. שם עלינו להתמודד. הולכים דרוכים וזהירים. חוץ מן המשדרים, המעבירים פקודות, אין איש מוציא הגה. אנו עוברים על פני שבילים ושדות, בקעות וגבעות, סלעים ומישור. נעצרים לכל רחש. ממשיכים הלאה. מתקרבים אל המטרה.

על מחלקתנו הוטל לפרוץ לתוך הכפר. והנה נכנסים אנו לוואדי הארור שעלידו נפלו חברי בית-קשת. זכרונות הקרב הראשון עולים על לב. הכוח חולק לפי תפקידיו. הגענו אל המטרה, תפסנו את המשלט האחרון. אנו מספיקים לקלוט את ההוראות האחרונות. והנה האות לעלות על הכפר.

מטר של יריות. ההצלחה האירה לנו פנים. אנשי הכפר הופתעו כלכך, שלא הספיקו לערוך הגנה של ממש. כבשנו את הכפר. העברנו את הסיוט מעל בית-קשת והסביבה.

בתוך הכפר מתגוללות לעינינו גויות רבות של ערבים, אשר נפלו על כלי זיגם, בנסותם לעמוד על נפשם, ובורחים שפנו עורף. אגדת הגוססים והפצועים היתה קשה מנשוא. סרקנו את הכפר, מצאנו את הבגדים ותרמילי הצד של סיירי בית-קשת.

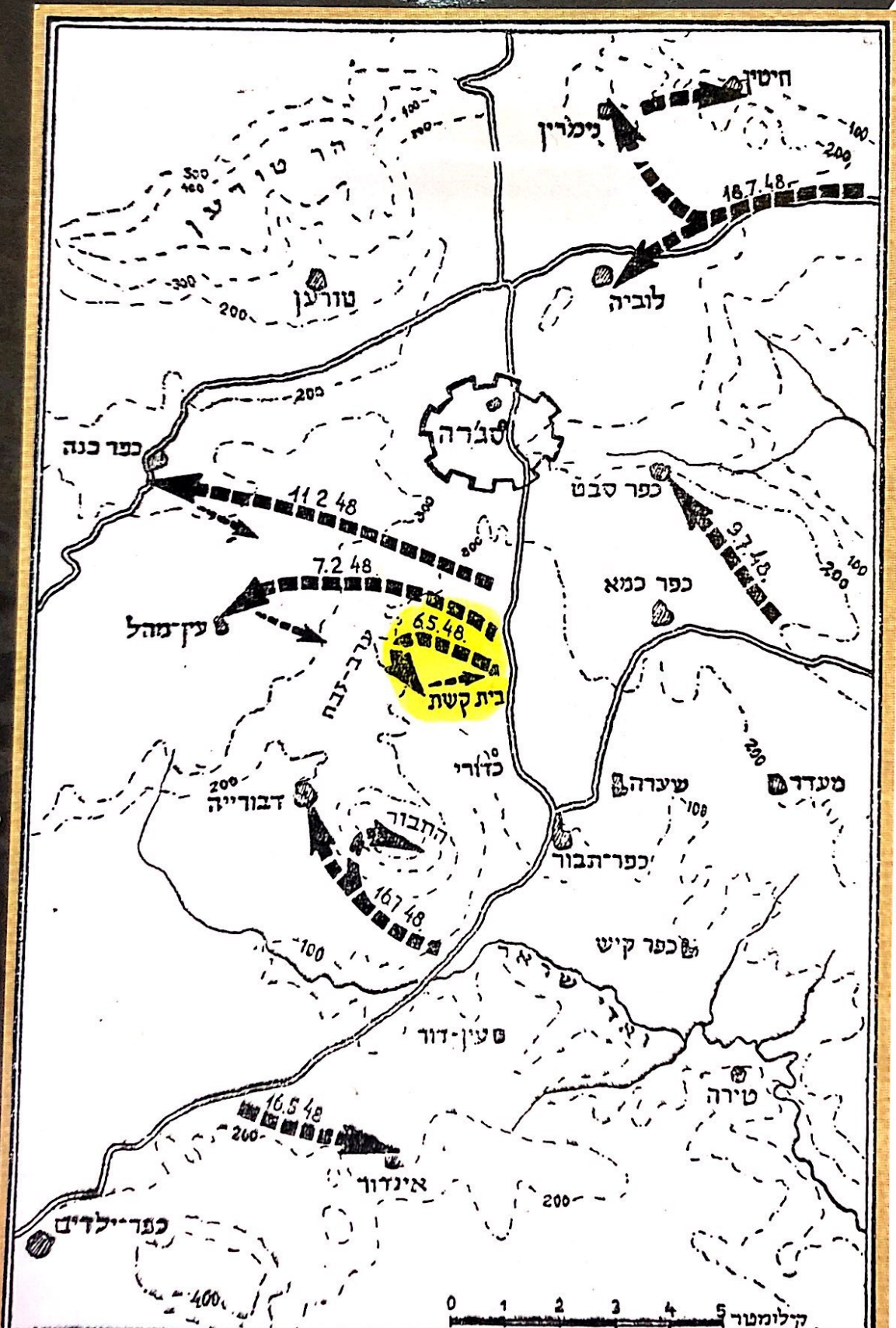
עוד החבלנים מחבלים בבתים, וההתקפה הנגדית של הערבים החלה. הפקודה לסגת אחרה לבוא. בגלל יחידה אחת אשר לא יכלה לסגת מפני לחץ-האויב. הערבים הספיקו להתארגן ולהתחיל בהסתערויות חזקה. הם נהרו בהמוניהם, מנוהלים בידי מפקדים מנוסים, תחת חיפוי של נשק אוטומטי, ובנצלם יפה את גדרות האבן וידעיתם את השטח, הצליחו לתפוש חלק מן הכפר. והנה הפצועים הראשונים. נאלצנו להפריש כוח ניכר להצאתם. עד-מהרה נמצאנו במצב קשה מאד ומוקפים מכל צד. מצבנו התחיל להיות נואש. ללא אפשרות להתחמק. נשארונו כעשרים וחמישה איש מוקפים בכפר. התחמשת אזלה כולה. אנקת הפצועים, אשר לא הספקנו להוציא, — באזנינו. השליטה על האנשים נשמטה מידי הפיקוד. הגה החל קרב פנים-אל-פנים, קרב רימונים. אתה רואה את פני אויבך ואינך מרגיש אלא זאת: עליך להקדימו! אך הגה אזלו גם הרימונים. נצנץ הרהור: לנסות לסגת. אך כיצד? ואנו עיפים עד מות. ובכל אלה היו גילויי-גבורה נפלאים. על ידי נספג שמואל גרומן, אשר עבר אתי קרבות רבים. עודני זוכר את מבטו האחרון, כאשר ביקש מחברו להוסיף לו עוד כדור. אך בקשתו היתה מיותרת. כשניסינו להוציאו מתוך האש, גוע בין זרועותיו בעינים שואלות.

לא לשוא נשפך דם קדושים וטהורים. גבעת "שהב" נאולה. עשרים ושמונה בנים יקרים בלעה, אך הגבעה לנו היא, לנו, כי קנינו אותה במיסב בנינו.

ליום השנה, על קבר-אחים שנכרה בקרבת מקום, פחד ורחב הלב מכאב ושמחה למראה הגבעה הבנויה. בתים על גותיהם האדומים עומדים בגאון וכאילו מראים על הכפר, קן-מרצחים, המוטל נתון והרוס מגד.

אך שנה אחת חלפה, ומה רבה התמורה. וכואב הלב על אלה שלא זכו לראות בגאולה. לא זכו, ורק רוחם מרחפת תמיד מעל לגבעת "שהב", היא בית-קשת.

מפת הקרב

— — — ב'16.3.48 בבוקר יצאה כיתה בת 8 אנשים מחברי בית-קשת לסייר את גבעת ה"שהב" שממערב למשק. בהיותה על הגבעה הותקפה הכיתה מן המארב ע"י כנופיה מזוינת. פליט אחד בלבד הצליח להמלט בחזרה לבית-קשת. גורל שאר החברים לא גודע. בהשמע היריות הוזעקו כל חברי המשק לעמדות. במקום היו מעטים, כיון שרבים מן החברים היו מחוץ לבית.

כיתת תגבורת, מן היחידה הניידת של "ברק" שחנתה בסג'רה, הגיעה לשוק-אל-חאן. ב'9.00 בקירוב, יצאה דרך חורשת הזיתים, מערבה, לעבר הגבעות מצפון ל"שהב" על מנת להגיע משם אל הגבעה. בדרכה נלוו אליה חוליה מקלעית מאנשי בית-קשת. האויב, שלמשמע היריות הגיעו אליו כוחות נוספים מאנשי הכנופיות וכפרי הסביבה, חסם באש חזקה את דרכה של

התגבורת, שבקושי רב הצליחה להחלץ בגשם ובבוץ ולסגת בשלום לעבר בית-קשת. האויב, שבינתיים הגיע מספרו למאות אנשים, מזוין ברובים ומקלעים, — התפזר על הגבעות שממערב והתקרב, בודיפתו אחר התגבורת למחנה, תוך יריות בלתי פוסקות. האנשים בעמדות דרוכים היו לקבל את פני ההתקפה המתקרבת. גשמים, שהחלו לרדת והתחמקות התגבורת הישירו את התקדמות האויב שתפס את עמדותיו בגבעות הסלעים שליד דרך שוק-אל-חאן — הובתה, על ה"שהב" ובגבעת שלזת הבתים. הריכוזים הגדולים נסוגו אל סביבת בתי ה"הראתי".

בינתיים הוזעקו לבית-קשת תגבורות מכל הסביבה הקרובה והרחוקה. הגיעו יחידות "ברק", פל"מ מעמק הירדן, מיחידת ההבטחה של מטה החטיבה ביבניאל ומהישובים הסמוכים ולהם מכונית-יריה צרפתית ומרגמת 3 אינש עם 15 פגזים (כל הגשק הכבד שהיה במרחב). מאחר שלא נואשנו עדיין מהצלת הכיתה וסברנו, כי יתכן ומצאו להם מסתור באחת המערות שעל ה"שהב", וכן כדי להרחיק את הערבים המכתרים מסביב — יצאו יחידות התגבורת, בשעה 2.30 אחה"צ, לקרב. שתי מחלקות התקדמו לעבר ה"שהב" בשתי זרועות. המחלקה שמצפון, שנעצרה לפני הגבעה, לא יכלה להמשיך מחמת האש הלחכנית, שהאויב המסיר לעברה. הם היו במישור פתוח, חסר מחסות; האנשים שכבו בתוך קפלי הקרקע ובחוריצי החריש מלאי המים, ועצו משם באש וריתקו ממקומם את כל הגזרה הצפונית של שדה-הקרב. המחלקה שמדרום נכנסה לקרב קשה עם הערבים שהתבצרו על ה"שהב" וגבעת שלזת הבתים. ליחידה היו נפגעים, שהובלו ע"י חבריהם בחזרה אל מקום איסוף הפצועים, ליד המעיין, ומשם העבירם הטרקטור לחבישה לבית-קשת. הברץ והשלוליות הכבירו מאוד על מהלך-הקרב. מלבד זאת היה לאויב יתרון מאחר ש"רכב" מעל הגבעות על פני כל המישור, שבו התנהלו אנשינו. לעזרת היחידה הגלחמת משמאל נשלחה מחלקה נוספת, שבסיועה נכבש הקטע הדרומי-מזרחי של ה"שהב". הקרב ניסח במרכזו של ה"שהב", בקרבת החורב. לוחמים נוספים נפגעו. החובש נהרג שעה שתבש את אחד הפצועים. לחץ האש של האויב גבר, והמחלקות נסוגו במקצת, אך לא הירפו. מכונית-היריה והמרגמה, שהוצבו בחצר המשק, פתחו בצרורות אש ופגזים לעבר כל ריכוז או תגבורת יורדת של האויב, שנראו בטוחים הרחוקים. הקרב נמשך עד לפנות ערב. מאחר שהתחמושת החלה לאזול והסיכויים לכבוש את הגבעה פחתו — נאלצו המחלקות לסגת, כששלושה הרוגים ושמונה פצועים בין חבריהן. הנסיגה בוצעה בחיפויים הדדיים של יחידות-המשנה. עוד לפני שער המשק נפגעו אנשים, שהצטופפו בריכוז. היחידות הגיעו בחזרה לבית-קשת. הפצועים הובלו מיד לבית-החולים. איש משבעת הנעדרים לא נמצא עד אז.

למחרת המשיכו הגשמים לרדת והאויב צלף כל הזמן לעבר הנקודה. מחלקה אחת היתה ערוכה במקום לכל התקפה שלא תבוא. רק כעבור יומיים, לאחר משא-ומתן, הוחזרו הגויות והובאו לקבורה. היו אלה הימים הקודרים ביותר של האיזור, ונתוספו לכך עוד מכות קשות, שהוכינו באיוורים אחרים של הארץ.

בשלהי מארס פשטה יחידה לעבר בקעת בית-נטופה ופוצצה את גשר הכביש שבמורד רכס הר-טורען. אותו לילה פוצצה יחידת פלמ"ח את גשר נחל דובדיה שבכביש מגדל-מראר.

כך המשכנו בפעולות בין קטע אחד למשנהו — באבטחת התחבורה, בהדיפת התקפות-סירוגין על סג'רה, הטרדת התחבורה הערבית לטבריה, וחזרה חלילה, עד שנקרא הגדוד להדוף את התקפות הערבים בטבריה ולפתוח את הדרך לגליל-העליון.

יומן האירועים

- 6.5. — יחידות "ברק" תקפו וכבשו את סג'רה הערבית, הטרידו את לוביה והדפו את התקפות-הנגד הערביות שבאו מכיוון טורען. בה בשעה נערכה פשיטה רבתי בגזרת ערבי-איזבא שנסתיימה באבידות מרובות, לכוחותינו.
- כנופיה גדולה של מקומיים מזוינים כבשה את ב'וידאס ותקפה באש את משמרי-העמק. יחידות של "דרור" תפסו את "הר-הגש" ומשלט בקרבת ביתיראט והניסו את האויב בחזרה אל בסיסיו.
- 7.5. — רמות-נפתלי הורעשה בשעות הבוקר.
- 9.5. — יחידה מגווד "דרור" ערכה התקפת-הטרדה על לג'ון.

מסכת ע"א יוסף אחותו שלי :

יוסף א"ל ונאז בשנת 1915 בעיני קטנטנה מוקפת
הרים, השם ונקצה כ"ז שיש. המשפחה.
אז שחור עינים, יפה ונחמד זהבאי.
אביו ז"ל השתלח בצורה הפעולה ביום האחרון
העולם הנאשנה, ונעדר מההיה אנהל שנים
תמימות. זה לא היה נהוג אצל יהודים היו מלפני
מהצבא הגרמני כספי גמול שחונם מהצבא.
אבל, לא כן במלפניו, מנאן ההלפעה על העם
אע"פ אור המוטל עליהם כיהודים נאמא חובבים
לפי הצבא, ולפי המדינה שהגמלה הסודאני
איהודיה. אחי הבכור העיז אדפג קצונה
במלחמה הפנימית בעצוד המפואר של שומרי
אזמון המלך הסופיה - עזר הבירה בקולגיה.
יוסף, בעקבותיו, עזר אחי השלישון בו
עם הוא העיז אדפג קצונה. אך כן באו
כאשר יצאה הקריאה להורגם אכוחו הלאומיים
אז, בנוסף למחסור במחנה מקצועי,
לא הוסס היתה והיה בין הנאשנים.
זה היה צעד טהור ביום השבוע
יש אנשים שמאזנים היתה היה נכר
בהם שהיו בני אדם יפים.
הוא היה כזה, אדם יפה.
השטח הזה, כ"ז המשפחה, עם ידידים
ועם המשפחה הפעולה נעז לשון
הפליטים, אז הכינוי כאחד שגם
מדי, מוכלר, גאה מאד נאמא מכלל.

כאשר היצע למסקנה, שלנו כיהודים
 אין עתיד ופזיון אדעוועטו כעס,
 הניח שלטון קומוניסטי, פושעם על
 המשמאל מכך בצורה מוחלטת
 ופנה למעלה הציונים הסופיה "החולף"
 שבה גם מחולו, נשיוני ומסירות
 זאז קל.
 כח לא היה צעד קל. הפעמים להשאיר
 היו ימים; קולערים בה פיו על
 השערים להצלה פעמים אפילו.
 כך קרה שיחד עם אהודים (פצלה עם
 אהודים "החולף") שצורה או הורה.
 הוא היה הראשון מכל המשפחה שהגיע
 לארץ, יחד עם אשתו - ישי אקיהול נע.
 עם הקיבוץ היה אהוד על אדם שהכינו,
 ושם בעל סיבוב שלא היו גלויים לו,
 עברו אל-אבים, בהנחה אהודים
 משפחה ואל-אבים חיל המקצוע האקטיביותה
 אל-אבים יצא לקרבות בעליל,
 ואני נכנסת ממנו בפעם האחרונה,
 בדרכי לקיבוץ רבדים ולא ראיתי יותר.
 מזה ועד עתה לא נהגתי עליו
 או כדבר עם אל-אבים אחד עליו
 (חולף עם בני משפחה).

חזור בד, השכול!

צועד אני בתפר בין הים ובין החול,

דואה אני כנשר בין הדממה ובין הקול.

משעול חיי פרוש תחת, נוקפים להם ימים,

אובדים אי-שם הדי קולי בנהם הגלים.

קוצף הים עם משבריו, גורף החול מן החופים,

חושף שניו הזמן, נוגס מן היפה שבחיים.

חורץ דינו השכול, אוסף את הטובים שבנערים

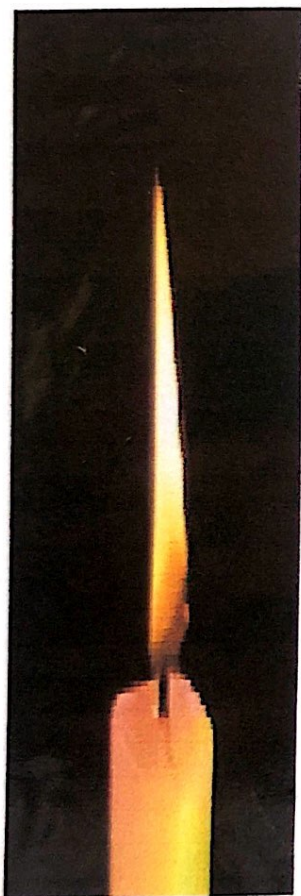
אלו שבלכתם מכאן נותרו כל-כך תמימים.

שקט לד, הים, עצור את הגלים!

עמד, הזמן, מלכת, הותר לנו ימים!

הרפה מן הבנים, חזור בד, השכול!

הרי להם בנינו ארץ, לחוף ימים תשכן!

אהוב נפלי
לבבי אין מילים -
צארים בידד ברוחת.
משאנכרל, כטו עפּר,
לעטוף באהבה את נערי
חלום עצוב נפל יפי
וחיוך מפלא יחלף לי לעולם.